

แนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
ของศูนย์การเรียนรู้วิถีไหนต นา เล ตำบลท่าหิน จังหวัดสงขลา*
GUIDELINES FOR DEVELOPING COMMUNICATION SKILLS TO PROMOTE TOURISM
AT THE NOD NA LE WAY OF LEARNING CENTER, THA HIN SUBDISTRICT,
SONGKHLA PROVINCE

อพิเชษฐ์ สุขแก้ว*, วิทยาธร ท่อแก้ว, จิตพัฒน์ เอี่ยมนิรันดร์

Apichet Sukkaeo*, Wittayatorn Tokeaw, Titipat Iamniran

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Communication Arts, Sukhothai Thammathirat Open University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: apichet.sukkaeoni@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) แนวความคิดการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีไหนต นา เล ตำบลท่าหิน จังหวัดสงขลา 2) กระบวนการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีไหนต นา เล และ 3) แนวทางการพัฒนาการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีไหนต นา เล การวิจัยนี้เป็นวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม โดยเลือกแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) ประธานศูนย์การเรียนรู้ 2) สมาชิกศูนย์การเรียนรู้ 3) ผู้นำท้องถิ่นที่ท้องถิ่นวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและสรุปภาพรวม ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวความคิดการสื่อสาร ประกอบด้วย 1.1) แนวคิดการสื่อสารในการพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง 1.2) แนวความคิดด้านการสื่อสารการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 1.3) แนวความคิดด้านการสื่อสารวิถีไหนต นา เล และ 1.4) แนวความคิดด้านการพัฒนาศักยภาพบุคคล 2) กระบวนการสื่อสาร ประกอบด้วย 2.1) ผู้ส่งสาร ประธานศูนย์ฯ สมาชิกศูนย์ฯ ประชาชน ผู้นำท้องถิ่นที่ท้องถิ่น สื่อมวลชนและนักท่องเที่ยว 2.2) สาร ในกระบวนการสื่อสารต้องผ่านกระบวนการวางแผน และออกแบบเนื้อหา สาร 2.3) ช่องทางการสื่อสาร ประกอบด้วย 2.3.1) สื่อดั้งเดิม ผ่าน สื่อบุคคล สื่อกิจกรรม สื่อนิทรรศการ สื่อมวลชนและการสื่อสารผ่านเครือข่าย การประชุม สัมมนา และ 2.3.2) สื่อใหม่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว 2.4) ผู้รับสารการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) จากผู้ส่งสาร และ 2.5) ผลการสื่อสาร ทำให้ชาวบ้าน สมาชิก และประธานศูนย์ฯสามารถสื่อสารได้ดีมากยิ่งขึ้น เกิดช่องทางการสื่อสารที่มากขึ้นนักท่องเที่ยวได้รับความรู้ ความสนุก ความประทับใจ 3) แนวทางการพัฒนาการสื่อสารประกอบด้วย 3.1) แนวทางที่จะพัฒนาศักยภาพบุคคลให้เป็นผู้นำการสื่อสาร 3.2) แนวทางการพัฒนากระบวนการสื่อสารการพัฒนาารูปแบบสารให้มีความน่าสนใจและแนวทางการพัฒนาเว็บไซต์ให้กลับมาใช้นำเสนอผ่านช่องทางต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา, ทักษะการสื่อสาร, ส่งเสริมการท่องเที่ยว, ศูนย์การเรียนรู้วิถีไหนต นา เล

Abstract

This research aims to study 1) the concept of communication to promote tourism of the Na Le Node Way of Learning Center, Tha Hin Subdistrict, Songkhla Province, 2) the communication

process to promote tourism of the Node Way of Learning Learning Center, and 3) Guidelines for developing communications to promote tourism at the Node Way of Learning Center This research is a qualitative research method. The tools used were in-depth interviews and focus groups. By choosing specifically Important information providers include: 1) Learning Center President 2) Learning Center Members 3) Local Leaders Analyze content data and summarize the overall picture. The results of the research found that 1) Communication concepts include 1.1) Communication concepts for strong community development, 1.2) Creative tourism communication concepts, 1.3) Node-Na-Le way communication concepts. and 1.4) concepts of personal potential development 2) communication processes, consisting of 2.1) Messenger, center president, center members, scholars, local leaders Mass media and tourists 2.2) Messages in the communication process must go through a planning process. and design message content 2.3) Communication channels 2.3.1) Traditional media through personal media, activity media, exhibition media Mass media and communication through networks, meetings, seminars and 2.3.2) new media to publicize tourism 2.4) recipients providing feedback (Feedback) from the messenger. and 2.5) Communication results enable villagers, members and the center president to communicate better. More communication channels are created. Tourists receive knowledge, fun, and impressions. 3) Guidelines for developing communication include 3.1) Guidelines for developing the potential of individuals to be communication leaders. 3.2) Guidelines for developing communication processes, developing message formats. It is interesting and the guidelines for developing the website to be used and presented through various channels regularly are even more interesting.

Keywords: Development Guidelines, Communication Skills, Tourism Promotion, Node Na Le Way of Learning Center

บทนำ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกิดการผลักดันส่งเสริมให้เป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของการพัฒนาอย่างยั่งยืน และยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือหรือมาตรการหนึ่งในการส่งเสริมเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพซึ่งมีแนวโน้มว่าจะลดน้อยหรือเสื่อมโทรมลงที่เป็นผลจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อีกทั้งการท่องเที่ยวมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีแนวคิดใหม่ ขึ้นมาเช่น Green tourism ที่คนมาท่องเที่ยวจะต้องการอนุรักษ์ธรรมชาติหรือช่วยลดภาวะโลกร้อนมีหลากหลายขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเอง และขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม ผลของการท่องเที่ยวจะเกิดมิติในแง่บวกหรือลบ ขึ้นอยู่กับ นักท่องเที่ยวว่ามีพฤติกรรมอย่างไร (วาริษฐ์ มัชฌิมบุรุษ, 2567)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีองค์ประกอบสำคัญที่ควรพิจารณาอยู่ 3 ประการ คือ การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชนการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและระบบนิเวศ หากปัจจัยข้างต้นได้รับผลกระทบกระเทือนจากการใช้ประโยชน์ในรูปแบบใดก็ตาม โอกาสที่จะเกิดความเสื่อมโทรมหรือถูกทำลายจนด้อยคุณค่าไปก็มีอยู่สูง สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติการท่องเที่ยว พ.ศ. 2562

แนวการพัฒนาประเทศดังกล่าวทำให้หลายหน่วยงานเห็นความสำคัญในการนำภูมิปัญญาและศักยภาพของท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนา แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ต้องเป็นการพึ่งพาตนเองของคนในชุมชนเป็นรากฐานที่สำคัญของการทำวิสาหกิจ การปรับปรุงชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ที่มาจากพลังทางปัญญา พลังความรู้ ได้จากการเรียนรู้บนพื้นฐานความรู้ภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชนนำมาบริหารจัดการให้สอดคล้องกับศักยภาพในการบริหารจัดการองค์กรชุมชนมีการเชื่อมโยงการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนนำไปสู่การแก้ปัญหาและพัฒนาต่อไป ทำให้เกิดอำนาจในการต่อรอง รู้จักการพัฒนาผลิตภัณฑ์และยกระดับของผลิตภัณฑ์สู่ตลาด ภายหลังรัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ซึ่งมีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2548 เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานเป็นแบบอย่างวิสาหกิจชุมชนขึ้น (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2552) ทั้งนี้การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่ผู้นำกลุ่มขาดทักษะในการจัดการธุรกิจที่ดี ขาดทักษะการวิเคราะห์ และขาดทักษะการสื่อสารที่ดีส่งผลกระทบต่อผลการตลาด รวมไปถึงความรู้ความเข้าใจในการจัดการเงินทุนส่งผลให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่สามารถดำเนินงานอย่างต่อเนื่องได้ ดังนั้นจากปัญหาที่เกิดขึ้นสาเหตุสำคัญในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนให้ประสบความสำเร็จในปัจจุบันเกิดช่องว่างการดำเนินงานและการสูญเสียของกลุ่มวิสาหกิจอย่างต่อเนื่อง (ณัฐนิชา ประสาทเขตรวิทย์ และคณะ, 2562)

การสื่อสารสังคมปัจจุบันสังคมกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตคนในปัจจุบันไปแล้ว เพราะช่วยสร้างความเข้าใจ อีกทั้งการสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร นวัตกรรมจัดการธุรกิจ ทักษะการคิดวิเคราะห์ และส่งเสริมการสื่อสารเพื่อการตลาด ทำให้ธุรกิจการท่องเที่ยวเติบโตจากการประชาสัมพันธ์ที่รวดเร็วและเข้าถึงมากยิ่งขึ้น สร้างความสะดวกสบายในด้านต่างๆ มากมาย เป็นโลกที่ทุกอย่างเชื่อมต่อกัน เป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร นับเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ที่ทำให้เกิดความก้าวหน้า พัฒนา เรียนรู้ เกิดความเจริญแก่ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ทั้งนี้การสื่อสารจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับวิธีการจัดการกระบวนการสื่อสาร (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2559) การพัฒนาถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการสื่อสารอย่างมีคุณค่าเกิดประโยชน์และรู้จักวิธีการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่กับชุมชนสิ่งที่มีคุณค่าต่อการดำรงวิถีชีวิตที่แท้จริง การพึ่งพาตนเองได้อย่างวิวัฒนาการประเพณีพิธีกรรมความเชื่อและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในชุมชน จากสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปส่งผลกระทบต่อดำรงอยู่ของบริบทด้านวัฒนธรรมและคุณค่าของชุมชน จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาศึกษาศูนย์การเรียนรู้วิถีโหนด นา เล ตำบลท่าหิน จังหวัดสงขลา ที่ผู้คนในชุมชนมีภูมิปัญญาในการใช้ชีวิตด้วยวิถีการประกอบอาชีพเพื่อดำรงอยู่ผ่านวิถีโหนด นา เล อาศัยการพึ่งพาทรัพยากรจากระบบนิเวศ และจุดแข็งด้านบริบทพื้นที่ ปรับเปลี่ยนชีวิตให้รับมือกับธรรมชาติได้อย่างลงตัว โดยการทำนา ขึ้นตาลโตนด และทำประมงในทะเลสาบสงขลา ถึงแม้ที่ผ่านมาต้องเผชิญปัญหาการใช้สารเคมีในการทำนา การใช้เครื่องมือประมงที่ทำลายล้าง ประกอบกับการเกิดภัยพิบัติน้ำท่วม และแห้งแล้งซ้ำซาก ราคาน้ำตาลสดที่ตกต่ำไม่มีมูลค่าในฐานเศรษฐกิจ จึงทำให้ทรัพยากรชุมชนที่เคยสมบูรณ์เกิดวิกฤตการณ์และเสื่อมโทรมลง ชาวบ้านในวัยทำงานได้อพยพเข้าไปทำงานในเมือง ทำให้ในชุมชนมีเพียงคนชราและเด็ก แต่เมื่อหน่วยงานรัฐ และกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนได้เข้ามาให้ความช่วยเหลือมีการทบทวนถอดบทเรียนชุมชน จัดทำแผนชุมชนจัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิด และช่วยกันรื้อฟื้นวิถีโหนด นา เล ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของ Bunyakit, B., et al. พบว่า คนรุ่นใหม่ ที่เข้าไปทำงานนอกบ้าน กลับมาบ้านเกิดมากขึ้น พร้อมกับการรื้อฟื้นภูมิปัญญาดั้งเดิมให้กลับฟื้นคืนมาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน (Bunyakit, B., et al., 2006) ดังนั้นชุมชนจึงได้รวมกลุ่มกันก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนวิถีโหนด นา เล เพื่อจัดการความรู้ชุมชนให้เป็นระบบ มีกระบวนการในการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาทุนมนุษย์ตามแนวคิดของ Naimsanit, R. การจัดการความรู้จึงเป็นสิ่งที่ใช้เป็นแนวทางในการแลกเปลี่ยนและเสริมสร้างความรู้ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สืบทอดให้ยั่งยืนสืบต่อไป (Naimsanit, R., 2017) หากชุมชนขาดระบบการจัดการความรู้และขาดการ

นำความรู้ที่มีถูกนำมาจัดการการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีไหนต นา เล ตำบลท่าหิน อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา โดยสามารถใช้ความรู้ที่มีอยู่ ให้สามารถพัฒนาให้เกิดเป็นองค์ความรู้หรือเกิดประโยชน์กับชุมชนหรือท้องถิ่น เป็นการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท่าหินโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐาน และสามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การใช้ศูนย์การเรียนรู้วิถีไหนต นา เล โดยนำการสื่อสารเข้ามากำหนดการจัดการองค์ความรู้ที่สามารถเป็นกลไกหนึ่งในการพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชนมุ่งเน้นพัฒนาการสื่อสารการเรียนรู้วิถีชีวิตแบบ ไไหนต นา เล ของชาวบ้าน ในด้านการสื่อสารเพื่อพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง ด้านการสื่อสารการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่นำเอาวิถีชีวิตผูกโยงกับทะเล ทุ่งนา และสวนตาลโตนต ถ่ายทอดผ่านการสื่อสารผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เรียนรู้การแปรรูปวัตถุดิบอย่างตาลโตนต เรียนรู้การจักสานใบลาน การดำนา การเกี่ยวข้าวกับแกะ การนวดข้าว การใช้เม็ดพันธุ์ข้าวพื้นเมืองที่สามารถรับมือกับสถานการณ์น้ำท่วมได้ดี และเทคนิคการหาปลาแบบชาวเลบนคาบสมุทรสทิงพระ ทั้งนี้การพัฒนาการสื่อสารในชุมชนเป็นกลไกที่สำคัญอย่างยิ่งที่ช่วยในกระบวนการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวและการบริหารจัดการกลุ่ม รวมถึงการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่น่าสนใจส่งผลต่อการรับรู้ทั้งภายในและภายนอกชุมชนการสื่อสารที่กว้างขึ้นทำให้สร้างชื่อเสียงและการท่องเที่ยวจากชาวต่างชาติ สร้างค่านิยมรักท้องถิ่นและผลักดันนโยบายเศรษฐกิจฐานรากอย่างลงตัว

ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาแนวความคิดการสื่อสาร กระบวนการสื่อสาร และแนวทางการพัฒนาการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีไหนต นา เล ตำบลท่าหิน อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีไหนต นา เล ตำบลท่าหิน อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ทำให้มีนักท่องเที่ยวมากขึ้นเกิดรายได้ ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในชุมชน อีกทั้งยังคงรักษาริถี วัฒนธรรม อัตลักษณ์และทรัพยากรท้องถิ่นให้ยั่งยืน ผลจากการศึกษาสามารถเป็นแนวทางแก่ชุมชนอื่น ๆ ที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวลักษณะเดียวกัน ได้นำแนวทางการพัฒนาดังกล่าวไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่ของตนเองและนำไปใช้ในการพัฒนาการสื่อสารการเมืองและการปกครองท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวความคิดการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีไหนต นา เล ตำบลท่าหิน จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีไหนต นา เล ตำบลท่าหิน จังหวัดสงขลา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีไหนต นา เล ตำบลท่าหิน จังหวัดสงขลา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. **รูปแบบการวิจัย** เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ต้องการศึกษารายละเอียดการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีไหนต นา เล ตำบลท่าหิน จังหวัดสงขลา เกี่ยวกับ 1) แนวความคิดการสื่อสาร 2) กระบวนการสื่อสาร และ 3) แนวทางการพัฒนาการสื่อสาร

2. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรในพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้วิถีไหนต นา เล และพื้นที่ชุมชนตำบลท่าหิน อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวมจำนวน 15 คน ได้แก่ 1) ประธานศูนย์ฯ 1 คน 2) สมาชิกศูนย์ฯ 6 คน 3) ผู้นำท้องถิ่น 3 คน 4) นักวิชาการด้านการสื่อสาร 1 คน และ 5) นักท่องเที่ยวและผู้เข้าเยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้วิถีโหนดนา เล 4 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยนี้เป็นวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม โดยเลือกแบบเจาะจง จากผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง ลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2565 - ธันวาคม 2565 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 3 เดือน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล เชิงเนื้อหาและสรุปภาพรวม

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีโหนดนา เล ตำบลท่าหิน จังหวัดสงขลา มีผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. แนวความคิดการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีโหนดนา เล ตำบลท่าหิน อำเภอสตงพระ จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาวิจัยได้ข้อมูลตรงกันว่าแนวความคิดการสื่อสาร พบว่าแนวคิด 1) ด้านการสื่อสารในการพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง ประกอบไปด้วยแนวคิดหลักดังนี้ 1.1) แนวคิดภายในตัวบุคคล ซึ่งเกิดจากการตัวผู้นำ โดย นางพูนทรัพย์ ชูแก้ว ประธานศูนย์การเรียนรู้วิถีโหนดนา เล ตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เพราะเห็นโอกาสทางการสื่อสารเป็นเครื่องมือที่สามารถช่วยศักยภาพในการพัฒนา ชุมชนเข้มแข็งโดยสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนพร้อมฟื้นฟูทรัพยากรในท้องถิ่น 1.2) เกิดจากแนวความคิดการสร้างเครือข่ายการสื่อสารเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง ส่งเสริมให้คนในชุมชนเป็นผู้มีคุณภาพ และมีคุณธรรมไปพร้อมกันด้วยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้คนในชุมชนมีความรู้ที่ถูกต้อง รู้เท่าทันโลก รู้คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความคิดที่ถูกต้อง เหมาะสม มีคุณธรรม จริยธรรมเป็นที่ตั้งเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เพื่อนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับการทำกิจกรรมอื่น ๆ ต่อไปนี้ และ 1.3) แนวความคิด เพื่อใช้การสื่อสารเป็นตัวกลาง เป็นช่องทางเพื่อส่งเสริมการสื่อสาร สื่อคือพลังสำคัญในการขับเคลื่อนถ่ายทอดที่ช่วยในการเผยแพร่ สื่อช่วยในการเรียนรู้ ที่มีความรู้ในการทำนา ขึ้นตาลโตนด และการทำประมง และการออกไปประชุมกับหน่วยงานส่งเสริมการท่องเที่ยว การจัดนิทรรศการแสดงสินค้า หรือเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยววิถีโหนดนา เล

“...ตอนริเริ่มกิจกรรมจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้วิถีโหนดนา เลขึ้น ชาวบ้านต้องการมีพื้นที่ให้ลุง ป้า น้าอา ผู้สูงอายุในชุมชนมีรายได้เสริม สร้างคุณค่า สร้างรายได้เพราะด้วยคนในชุมชนที่เหลือจะมีผู้สูงอายุและเด็กน้อยซึ่งคนวันทำงานออกไปทำงานในตัวเมืองหาดใหญ่ กลัวว่าหากปล่อยไว้วิถีชีวิตการทำนา การขึ้นตาล การทำประมงจะหายไปพร้อมกับทรัพยากรธรรมชาติที่ทอด้อยสูญหายไป ด้วยคิดเสมอว่าในพื้นที่มีศักยภาพหากได้รับการสนับสนุนและดูแลร่วมกัน...”

(พูนทรัพย์ ชูแก้ว, 2565)

2) แนวความคิดด้านการสื่อสารการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีโหนดนา เล ด้วยบริบทพื้นที่ท่าหินไม่เอื้ออำนวยในการท่องเที่ยวทางเศรษฐกิจทั่วไปที่สามารถตอบโจทย์การท่องเที่ยวได้ และไม่ได้ตอบโจทย์การท่องเที่ยวทางเลือกอื่น ๆ ไม่มีทะเลที่สวยงาม ไม่มีภูเขาให้เดินป่าเป็นต้น 2.1) ทำให้เกิดการสื่อสารข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สู่นักท่องเที่ยว และ 2.2) เพื่อเพิ่มการรับรู้แก่นักท่องเที่ยวที่ต้องการท่องเที่ยวแบบไปสัมผัสประสบการณ์ใหม่ ๆ การดึงนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมชุมชนรายได้ในชุมชน

3) แนวความคิดด้านการสื่อสารวิถีไหนดี นา เล เนื่องจากชาวบ้านชุมชนท่าหินประสบปัญหากรรมเจ้าหลายด้าน ด้านทรัพยากรสัตว์น้ำในทะเลสาบน้อยลง ราคาน้ำตาลโตนดลดลง การทำนาประสบปัญหาภัยพิบัติ ส่งผลให้ผู้คนมีการย้ายแรงงานไปทำงานข้างนอกชุมชน ส่งผลทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ เกิดขึ้นต่อในชุมชน จึงเกิดแนวความคิดการส่งเสริมและฟื้นฟูอาชีพ พื้นฟูทรัพยากรโดยการนำเสนอปัญหาผ่านการท่องเที่ยว ผลักวิฤตให้เป็นโอกาส ประกอบด้วยแนวคิด 3.1) จึงเกิดแนวความคิดการสื่อสารวิถีไหนดี นา เล และ 3.2) เพื่อส่งต่อองค์ความรู้ภูมิปัญญา สร้างความภาคภูมิใจ ความมั่นคงในอาชีพแก่คนพื้นที่ ซึ่งกำหนดการสื่อสารโดยมีการจัดการพื้นที่ทั้งในวิถีไหนดี นา เล 4) แนวความคิดด้านการใช้ช่องทางการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีไหนดี นา เล ตำบลท่าหิน จังหวัดสงขลา เกิดจากการที่คนในชุมชนยังขาดประสบการณ์ในการสื่อสาร ทั้งแก่คนในชุมชน และการสื่อสารต่อคนภายนอก หรือแม้กระทั่งการสื่อสารที่ไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้รับสารแบ่งแนวคิด 2 แนวคิด คือ 4.1) แนวความคิดด้านการใช้ช่องทางการสื่อสารที่เพิ่มโอกาสให้สามารถส่งสื่อและสารไปกลุ่มเป้าหมายได้มากขึ้น เพื่อไปส่งเสริมการท่องเที่ยว แก่ชุมชน และ 4.2) แนวคิดด้านการใช้ช่องทางการสื่อสาร (Channel) เพื่อให้สามารถใช้ช่องทางที่เหมาะสม ในการสื่อสาร ให้คนภายนอกรู้จักและเห็นกิจกรรมในพื้นที่ ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแหล่งงบประมาณ เพื่อให้การสื่อสารมีความรวดเร็ว เข้าถึง และเข้าใจให้มากที่สุดและ 5) แนวความคิดด้านการพัฒนาศักยภาพบุคคลเพื่อสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีไหนดี นา เล ตำบลท่าหิน จังหวัดสงขลา นักสื่อสารความหมายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ภายใต้วิถีไหนดีนาเล ที่มีองค์ความรู้เชิงลึกมีจำนวนน้อย จึงเกิดแนวคิดคือ 5.1) แนวคิดในการพัฒนาศักยภาพการสื่อสารให้แก่บุคคลการเพื่อสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีไหนดี นา เล จากปัญหาสมาชิกกลุ่มรวมถึงทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวไม่สามารถสื่อสารและกล้าที่จะพูดคุยกับนักท่องเที่ยวได้ และ 5.2) แนวคิดการพัฒนาผู้นำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มบุคคลบทบาทความเป็นผู้นำโดยธรรมชาติ ที่สามารถดำเนินการสื่อสารการท่องเที่ยวชุมชนได้อย่างดี เกิดผู้นำรุ่นใหม่ในการดำเนินกิจกรรมชุมชนที่สามารถนำเครื่องมือการสื่อสารและเครื่องมือเข้ามาจัดการการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

“...ชาวบ้านที่ไม่เชื่อ ผมเองก็ไม่เชื่อว่าการขึ้นตาลจะทำการท่องเที่ยว ราคาน้ำตาลจะเพิ่มสูงขึ้นมาก และผมเองจะเป็นคนสื่อสารเป็นคนสาธิตและอธิบายให้ใครต่อใครเข้าใจได้แต่ด้วยปัญหาและการเรียนรู้จนทำให้ทำได้...”

(ชวน สังข์แก้ว, 2565)

2. กระบวนการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีไหนดี นา เล ตำบลท่าหิน อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาวิจัยพบว่า 1) ผู้ส่งสาร มีสำคัญอย่างยิ่งเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยผู้ส่งสารทำหน้าที่และบทบาทที่ต่างกันในการส่งต่อข้อมูลข่าวสารแต่ละประเด็นที่รู้และมีความชำนาญ ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน ประกอบไปด้วย กลุ่มที่ 1 คือ ประธานศูนย์การเรียนรู้วิถีไหนดี นา เล กลุ่มที่ 2 คือ สมาชิกศูนย์เรียนรู้และปราชญ์แต่ละด้าน กลุ่มที่ 3 ผู้นำท้องถิ่นท้องถิ่นชุมชนตำบลท่าหิน และ กลุ่มที่ 4 สื่อมวลชนและนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นโครงสร้างสำคัญในการสื่อสารในประเด็นต่างๆตามบทบาทและหน้าที่ 2) สาร ในกระบวนการสื่อสารต้องผ่านกระบวนการวางแผน และออกแบบเนื้อหาสาระซึ่งมีเนื้อหาที่มุ่งเน้น วิถีวัฒนธรรมของท้องถิ่น 3) ช่องทางการสื่อสารแบ่งออกเป็น 2 แบบประกอบด้วย 3.1) สื่อดั้งเดิม ดำเนินการสื่อสารผ่าน สื่อบุคคล สื่อกิจกรรม สื่อนิทรรศการ สื่อมวลชนและการสื่อสารผ่านเครือข่าย และ 3.2) สื่อใหม่มีการสื่อสารที่แบ่งออกเป็น ช่องทางที่ 1 การสื่อสารที่ คนในพื้นที่หรือศูนย์การเรียนรู้วิถีไหนดี นา เล ดำเนินการสื่อสารผลิตและจัดทำ ทั้งสาร ทั้งสื่อ ผ่านช่องทางสื่อโซเชียลมีเดีย ประกอบด้วย Facebook , TikTok, แอปพลิเคชันไลน์ทั้งนี้ยังมีช่องทางจำหน่ายสินค้า

ผ่าน shopee อีกช่องทาง ช่องทางที่ 2 การสื่อสารผ่านการสื่อสารของบุคคลภายนอกที่นำเสนอเรื่องราวการท่องเที่ยวยุติโหนด นา เล ประกอบไปด้วย เครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) บริการระดับเว็บไซต์ไวด์เว็บ (World Wide Web : WWW) และ YouTube 4) ผู้รับสารประกอบไปด้วย กลุ่มที่ 1 คือ ประธานศูนย์เรียนรู้วิถีโหนด นา เล กลุ่มที่ 2 คือ สมาชิกศูนย์เรียนรู้ และปราชญ์แต่ละด้าน กลุ่มที่ 3 ผู้นำท้องที่ท้องถิ่นชุมชนตำบลท่าหิน กลุ่มที่ 4 สื่อมวลชนและนักท่องเที่ยวซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นผู้รับสารตามเป้าหมายของการท่องเที่ยวให้รับรู้และเข้าใจถึงการท่องเที่ยวชุมชนที่ดำเนินการและกลุ่มที่ 5 ประชาชนทั่วไป และ 5) ผลการสื่อสารสามารถแบ่งผลที่เกิดต่อ 5.1) ผลของการสื่อสารที่มีต่อผู้ส่งสาร ทำให้ผู้ส่งสารสามารถพัฒนาศักยภาพด้านการสื่อสารที่ดีมากยิ่งขึ้น 5.2) ผลของการสื่อสารที่มีต่อสาร ก่อให้เกิดข้อมูลข่าวสารเชิงบวก มากเพิ่มขึ้นในพื้นที่สื่อ ส่งผลให้เกิดพื้นที่แห่งแรงบันดาลใจในการรักษาวิถีชุมชน ที่เห็นได้จากการเข้ามาศึกษาเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของนักท่องเที่ยว 5.3) ผลของการสื่อสารที่มีต่อช่องทางการสื่อสารพบว่า เกิดช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย 5.4) ผลของการสื่อสารที่มีต่อผู้รับสารพบว่า ผู้ส่งสารได้รับความรู้ ความสนุก ความประทับใจ เข้าใจและเข้าถึงวิถีชีวิตของคนคาบสมุทรสหิงพระและสัมผัสความสวยงามของทะเลสาบสงขลาในอีกรูปแบบหนึ่งที่ไม่เคยสัมผัสมาก่อน รวมถึงมิตรภาพความจริงใจที่ได้รับจากคนในพื้นที่ และความตั้งใจของผู้ส่งสารในการจัดการท่องเที่ยว

“...สมาชิกและคณะกรรมการศูนย์ก็คือคนในชุมชน แต่ละคนมีความถนัดต่างกันออกไป แต่เป็นบุคคลที่ประกอบอาชีพ ทำนา ขึ้นตาล และทำประมงกันอยู่แล้วจึงไม่ยากที่เมื่อเรามาทำศูนย์เรียนรู้วิถีโหนด- นา- เล จะถอดบทเรียนและสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ รวมถึงการสื่อสารการท่องเที่ยวจากผู้มีประสบการณ์ที่ทำอยู่จริง...”

(ประยูร ศรีสุขใส, 2565)

3. แนวทางการพัฒนาการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีโหนด นา เล ตำบลท่าหิน อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาวิจัยได้ข้อมูลตรงกันว่า แนวทางการพัฒนาการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีโหนด นา เล ตำบลท่าหิน อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา พบว่าแนวทางการพัฒนาประกอบด้วย 1) แนวความคิด โดยมี 1.1) แนวทางที่จะพัฒนาศักยภาพบุคคลให้เป็นผู้นำการสื่อสารเพิ่มขึ้น สร้างคนรุ่นใหม่และปลุกต้นบทบาทสมาชิกกลุ่มให้มีความเป็นผู้นำมากขึ้น และ 1.2) แนวทางการพัฒนาความคิดด้านการจัดการการสื่อสารให้เกิดกระบวนการที่เป็นระบบมากยิ่งขึ้น 2) แนวทางการพัฒนากระบวนการสื่อสารโดยแบ่งแนวทางการพัฒนาดังนี้ 2.1) แนวทางการพัฒนาผู้ส่งสารให้มีทักษะการสื่อสารที่ดีขึ้น และ 2.2) แนวทางการพัฒนารูปแบบสารให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้นให้เหมาะสมกับช่องทางต่าง ๆ 3) แนวทางการพัฒนาช่องทางการสื่อสารมีแนวทางการพัฒนาเว็บไซต์ให้กลับมาใช้และนำเสนอผ่านช่องทางต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ

“...เข้าพื้นที่ครั้งแรกไปร่วมเพื่อพัฒนาสมาชิกและชาวบ้านทำสื่อ ทุกคนในศูนย์เรียนรู้ฯ หากเป็นการสื่อสารประเด็นถือได้ว่าดีมากด้วยทักษะและประสบการณ์ แต่ต้องพัฒนาการใช้สื่อใหม่และบุคลิกภาพ เสริมความมั่นใจให้มากขึ้น ...”

(กรกฎ จำเนียร, 2566)

อภิปรายผล

1. แนวความคิดการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีโหนด นา เล ตำบลท่าหิน อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาวิจัยได้ข้อมูลตรงกันว่าแนวความคิดการสื่อสาร พบว่าแนวคิด

1.1 ด้านการสื่อสารในการพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง ประกอบไปด้วยแนวคิดหลักดังนี้ 1) แนวคิดภายในตัวบุคคล ซึ่งเกิดจากการตัวผู้นำ โดย นางพูนทรัพย์ ชูแก้ว ประธานศูนย์การเรียนรู้วิถีไหนตนาเล เห็นถึงปัญหาภัยพิบัติภัยโดยรวมและเห็นถึงช่องทางในการใช้ศักยภาพในการพัฒนา โดยใช้การท่องเที่ยวในชุมชนพร้อมฟื้นฟูทรัพยากรในท้องถิ่น 2) เกิดจากแนวคิดการสร้างเครือข่ายการสื่อสารเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง ทำให้เกิดแนวคิดในการสื่อสารในการพัฒนาชุมชน ในพื้นที่ตำบลท่าหินเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพราะมีความหลากหลายในวิถี 3) เพื่อใช้การสื่อสารเป็นตัวกลาง เป็นช่องทาง ในการส่งต่อข้อมูลแก่คนในชุมชนจะได้รับรู้กิจกรรมและความคืบหน้าไปพร้อม ๆ กับเกิดความร่วมมือได้ง่ายขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษา มนตรี สุดสม ได้การศึกษาเรื่อง “กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมความปลอดภัย ทางจราจรในจังหวัดภูเก็ต” พบว่า กลยุทธ์การสื่อสารเป็นสื่อกลางในการให้ความรู้ กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อให้ข่าวสารร่วมกันสร้างชุมชนปลอดภัยที่เข้มแข็ง และกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อชักจูงใจ สร้างเครือข่ายในการพัฒนา สินค้า การจัดจำหน่าย การสื่อสารสามารถ เข้าถึง และได้รับการยอมรับจากกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด (มนตรี สุดสม, 2541)

1.2 แนวความคิดด้านการสื่อสารการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีไหนตนา เล ตำบลท่าหิน จังหวัดสงขลา 1) แนวคิดนี้เกิดจากการเห็นสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทั่วไป แต่ในหลายชุมชนท่าหินไม่มีเวคและบริบทพื้นที่เหล่านั้นที่สามารถตอบโจทย์การท่องเที่ยวได้ และไม่ได้ตอบโจทย์การท่องเที่ยวทางเลือกอื่น ๆ 2) ทำให้เกิดการสื่อสารของข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สุนัขท่องเที่ยว 3) เพื่อเพิ่มการรับรู้แก่นักท่องเที่ยวที่ต้องการท่องเที่ยวแบบไปสัมผัสประสบการณ์ใหม่ ๆ การดิงนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมชุมชนรายได้ในชุมชนด้วยพื้นฐานที่คนในชุมชน สมาชิกศูนย์เรียนรู้ขาดความรู้ความสามารถด้านการสื่อสารและความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษา ปกรณ์ จินาคำ ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาบ้านห้วยฮี้ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการศึกษาพบว่า ปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นของกลุ่มการท่องเที่ยวบ้านห้วยฮี้เกิดจากการไม่มีความรู้ไม่มีความเข้าใจ ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ไม่มีความเข้าใจในการจัดการการท่องเที่ยว จึงต้องทำให้เกิดการสื่อสารของข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สุนัขท่องเที่ยว และปัญหา การขาดความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อเพิ่มการรับรู้แก่คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวโดยการสัมผัสประสบการณ์ใหม่ ๆ การดิงนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมชุมชนรายได้ในชุมชนด้วยพื้นฐานที่คนในชุมชน และร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรร่วมกัน (ปกรณ์ จินาคำ, 2547)

1.3 แนวความคิดด้านการสื่อสารวิถีไหนตนา เล เนื่องจากชาวบ้านชุมชนท่าหินประสบปัญหา รุมเร้าหลายด้าน ด้านทรัพยากร สัตว์น้ำในทะเลสาบน้อยลง ราคาน้ำตาลโตนดลดลง การทำนาประสบปัญหาภัยพิบัติ ส่งผลให้ผู้คนมีการย้ายแรงงานไปทำงานข้างนอกชุมชน ส่งผลทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ เกิดขึ้นต่อในชุมชน จึงเกิดแนวคิดการส่งเสริมและฟื้นฟูอาชีพ พื้นฟูทรัพยากรโดยการนำเสนอปัญหาผ่านการท่องเที่ยว ผลักวิฤตให้เป็นโอกาส ประกอบด้วยแนวคิด 1) จึงเกิดแนวคิดการสื่อสารวิถีไหนตนา เล 2) เพื่อส่งต่อองค์ความรู้ภูมิปัญญา สร้างความภาคภูมิใจ ความมั่นคงในอาชีพแก่คนพื้นที่ ซึ่งกำหนดการสื่อสารโดยมีการจัดการพื้นที่ทั้งในวิถีไหนตนา เล ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษา เอกณรงค์ ขวดแก้ว ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมบ้านสันทรายพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้านสันทรายพัฒนา มีปัญหาขยะที่เกิดขึ้นจากการอุปโภคบริโภคและการประกอบอาชีพของชาวบ้านพร้อมแกนนำ คนสำคัญของหมู่บ้านจึงจะร่วมแรงร่วมใจช่วยกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน โดยสื่อสารขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของ ชุมชนที่ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การปฏิบัติงานร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลทั้งหมดเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผ่านการจัดการขยะโดยสื่อสารวิถีชุมชนบ้านสันทราย วิถี อัตลักษณ์และอาชีพ (เอกณรงค์ ขวดแก้ว, 2549)

1.4 แนวความคิดด้านการใช้ช่องทางการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีโหนด นา เล ตำบลท่าหิน จังหวัดสงขลา เกิดจากการที่คนในชุมชนยังขาดประสบการณ์ในการสื่อสาร ทั้งแก่คนในชุมชน และการสื่อสารต่อคนภายนอก หรือแม้กระทั่งการสื่อสารที่ไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้รับสารแบ่งแนวคือ 1) แนวความคิดด้านการใช้ช่องทางการสื่อสารที่เพิ่มโอกาสให้สามารถส่งสื่อและสารไปกลุ่มเป้าหมายได้มากขึ้น เพื่อไปส่งเสริมการท่องเที่ยว แก่ชุมชน 2) แนวคิดด้านการใช้ช่องทางการสื่อสาร (Channel) เพื่อให้สามารถใช้ช่องทางที่เหมาะสม ในการสื่อสาร ให้คนภายนอกรู้จักและเห็นกิจกรรมในพื้นที่ ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแหล่งงบประมาณ เพื่อให้การสื่อสารมีความรวดเร็ว เข้าถึง และเข้าใจให้มากที่สุดอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษา จงรัก อินทยนต์ ทำการศึกษาเรื่องการเมืองมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการการท่องเที่ยว กรณีศึกษาบ้านโป่งร้อน ตำบลใหม่พัฒนาอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ประชาชนกลุ่มตัวอย่างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆใช้ช่องทางการสื่อสาร เพื่อการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ การปฏิบัติการแต่ยังอยู่ในระดับที่น้อยมากจึงต้องส่งเสริมและผลักดันสร้างการเมืองมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เข้มแข็ง ผลประโยชน์ร่วมกันในชุมชนเห็นการใช้ช่องทางการสื่อสาร ให้เหมาะสม ให้คนภายนอกรู้จักและเห็นกิจกรรมในพื้นที่ ที่เกิดการดำเนินงาน การติดตาม และ การประเมินผล แนวทางที่เหมาะสมในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการ การท่องเที่ยวของประชาชน คือการกำหนดมาตรฐาน และการชี้วัดการประเมินในตัวบุคคล ชุมชน และสิ่งแวดล้อมเพื่อความเป็นระบบหรือมาตรฐานในการบริหารการจัดการ และเพื่ออนุรักษ์ สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถคงอยู่ได้ยั่งยืน (จงรัก อินทยนต์, 2545)

1.5 แนวความคิดด้านการพัฒนาศักยภาพบุคคลเพื่อสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีโหนด นา เล ตำบลท่าหิน จังหวัดสงขลา นักสื่อสารความหมายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ภายใต้วิถีโหนด นา เล ที่มีองค์ความรู้เชิงลึกมีจำนวนน้อย จึงเกิดแนวคิดคือ 1) แนวคิดในการพัฒนาศักยภาพการสื่อสารให้แก่บุคคลการเพื่อสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีโหนด นา เล จากปัญหาสมาชิกกลุ่มรวมถึงทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวไม่สามารถสื่อสารและกล้าที่จะพูดคุยกับนักท่องเที่ยวได้ มี 2) แนวคิดการพัฒนาผู้นำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มบุคคลบทบาทความเป็นผู้นำโดยธรรมชาติ ที่สามารถดำเนินการสื่อสารการท่องเที่ยวชุมชนได้อย่างดี เกิดผู้นำรุ่นใหม่ในการดำเนินกิจกรรมชุมชนที่สามารถนำเครื่องมือการสื่อสาร และเครื่องมือเข้ามาจัดการการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความขัดแย้งด้านการสื่อสารที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษา นภดล นพรัตน์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน กรณีศึกษา เทศบาลตำบลเวียงใต้ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประชาชนก็ยังมีส่วนร่วมในการร่วมตัดสินใจ ในการแก้ไขปัญหาและการสรุปการดำเนินงานบ้าง เพราะเป็นส่วนที่มีผลกระทบต่อประชาชน มากที่สุด ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นมากที่สุด ได้แก่การขาดผู้นำและบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการการท่องเที่ยวและการสื่อสารการมีส่วนร่วมส่งผลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ดีทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม และเกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชน ในท้องถิ่นและผู้ประกอบการท่องเที่ยว (นภดล นพรัตน์, 2551)

2. กระบวนการสื่อสารใช้เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีโหนด นา เล ตำบลท่าหิน อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา

2.1 ผู้ส่งสาร มีสำคัญอย่างยิ่งเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวฯโดยผู้ส่งสารทำหน้าที่และบทบาทที่ต่างกันในการส่งต่อข้อมูลข่าวสารแต่ละประเด็นที่รู้และมีความชำนาญ ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน ประกอบไปด้วยกลุ่มที่ 1 คือ ประธานศูนย์เรียนรู้วิถีโหนด นา เล กลุ่มที่ 2 คือ สมาชิกศูนย์เรียนรู้ และปราชญ์แต่ละด้าน กลุ่มที่ 3 ผู้นำท้องที่ท้องถิ่นชุมชนตำบลท่าหิน และ กลุ่มที่ 4 สื่อมวลชนและนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นโครงสร้างสำคัญในการส่งสารในประเด็นต่างๆตามบทบาทและหน้าที่ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษา การศึกษา ธันย์ชนก ช่างเรือ การ

สื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: ชุมชนท่าพรุ-อ่าวท่าเลน จังหวัดกระบี่พบว่า ชุมชนให้ความสำคัญในทุกองค์ประกอบในการสื่อสารได้แก่ ผู้ส่งสาร คือ ผู้นำชุมชน และกลุ่มแกนนำชุมชนเป็นผู้ส่งสารหลัก

2.2 สาร ในกระบวนการสื่อสารต้องผ่านกระบวนการวางแผน และออกแบบเนื้อหาสาร ซึ่งมีความมุ่งเน้น วิถีวัฒนธรรมของท้องถิ่น ประกอบไปด้วยสามประเด็น โหนด นา เล ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษา ฐานันท์ วงษ์ประเสริฐ กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวงานประเพณีรับบัว ของอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ได้มีการกำหนดข้อมูลในด้านการวางแผนงาน การดำเนินการ (ฐานันท์ วงษ์ประเสริฐ, 2557) ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาการศึกษา ธัญชนก ช่างเรือ การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: ชุมชนท่าพรุ-อ่าวท่าเลน จังหวัดกระบี่พบว่า เนื้อหาสาร เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน เป็นทรัพยากรหลักในการหยิบยกมานำเสนอเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ (ธัญชนก ช่างเรือ, 2560)

2.3 ช่องทางการสื่อสารแบ่งออกเป็น 2 แบบประกอบด้วย 1) สื่อดั้งเดิม ดำเนินการสื่อสารผ่านสื่อบุคคล สื่อกิจกรรม สื่อนิทรรศการ สื่อมวลชนและการสื่อสารผ่านเครือข่าย และ 2) สื่อใหม่มีการสื่อสารที่แบ่งออกเป็น ช่องทางที่ 1 การสื่อสารที่ คนในพื้นที่หรือศูนย์เรียนรู้วิถีโหนด นา เล ดำเนินการสื่อสารผลิตและจัดทำทั้งสาร ทั้งสื่อ ผ่านช่องทางสื่อโซเชียลมีเดีย ประกอบด้วย Facebook , TikTok, แอปพลิเคชันไลน์ทั้งนี้ยังมีช่องทางจำหน่ายสินค้าผ่าน shopee อีกช่องทาง ช่องทางที่ 2 การสื่อสารผ่านการสื่อสารของบุคคลภายนอกที่นำเสนอเรื่องราวการท่องเที่ยววิถีโหนด นา เล ประกอบไปด้วย เครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) บริการระดับเว็ลด์ไวด์เว็บ (World Wide Web : WWW) และ YouTube ซึ่งมีการสนับสนุนเรื่องการใช้สื่อบุคคลที่เป็นช่องทางสำคัญในการสื่อสาร สอดคล้องกับงานของ ธัญชนก ช่างเรือ การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: ชุมชนท่าพรุ-อ่าวท่าเลน จังหวัดกระบี่พบว่า การใช้สื่อบุคคลร่วมด้วยเพื่อโน้มน้าวให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ไปยังผู้รับสาร ได้แก่ ประชาชนในชุมชน โดยคำนึงถึงทักษะ ทักษะคิดและระดับความรู้ประชาชนเป็นหลัก การรับฟังความคิดเห็นของผู้นำชุมชน (Consult) และการเกี่ยวข้อง (Involve) ในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษา (ธัญชนก ช่างเรือ, 2560)

2.4 ผู้รับสารประกอบไปด้วย กลุ่มที่ 1 คือ ประธานศูนย์เรียนรู้วิถีโหนด นา เล กลุ่มที่ 2 คือ สมาชิกศูนย์เรียนรู้ และประชาชนแต่ละด้าน กลุ่มที่ 3 ผู้นำท้องที่ท้องถิ่นชุมชนตำบลท่าหิน และ กลุ่มที่ 4 สื่อมวลชนและนักท่องเที่ยวซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นผู้รับสารตามเป้าหมายของการท่องเที่ยวให้รับรู้และเข้าใจถึงการท่องเที่ยวชุมชนที่ดำเนินการ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษา ธัญชนก ช่างเรือ การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: ชุมชนท่าพรุ-อ่าวท่าเลน จังหวัดกระบี่พบว่า ผู้รับสาร คือชุมชนเป็นผู้เปิดรับสารจนประสบความสำเร็จในการสื่อสารการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวเกิดการรับรู้เนื้อหาสารของชุมชนและเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนอย่างต่อเนื่อง จนประสบความสำเร็จด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนครอบคลุม 3 มิติ คือ 1) เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว 2) เกิดการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของชุมชน และ 3) เกิดความพึงพอใจของกลุ่มนักท่องเที่ยว (ธัญชนก ช่างเรือ, 2560)

2.5 ผลการสื่อสารสามารถแบ่งผลที่เกิดต่อ 1) ผลของการสื่อสารที่มีต่อผู้ส่งสาร ทำให้ผู้ส่งสารสามารถพัฒนาศักยภาพด้านการสื่อสารที่ดีมากยิ่งขึ้น 2) ผลของการสื่อสารที่มีต่อสาร ก่อให้เกิดข้อมูลข่าวสารเชิงบวก มากเพิ่มขึ้นในพื้นที่สื่อ ส่งผลให้เกิดพื้นที่แห่งแรงบันดาลใจในการรักษาวิถีชุมชน ที่เห็นได้จากการเข้ามาศึกษาเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของนักท่องเที่ยว 3) ผลของการสื่อสารที่มีต่อช่องทางการสื่อสารพบว่า เกิดช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย 4) ผลของการสื่อสารที่มีต่อผู้รับสารพบว่า ผู้ส่งสารได้รับความรู้ ความสนุก ความประทับใจ

เข้าใจและเข้าถึงวิถีชีวิตของคนคาบสมุทรสทิงพระและสัมผัสความสวยงามของทะเลสาบสงขลาในอีกรูปแบบหนึ่งที่ไม่เคยสัมผัสมาก่อน รวมถึงมิตรภาพความจริงใจที่ได้รับจากคนในพื้นที่ และความตั้งใจของผู้ส่งสารในการจัดการท่องเที่ยว ปีนปีนัทธิ สัทธรรมนวงศ์ ศึกษาเรื่อง การสื่อสารเพื่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษา : โครงการตลาดเก่าอ่างศิลา 133 ปี การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทชุมชนตลาดอ่างศิลา และศึกษากระบวนการสื่อสารเพื่อการจัดการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของผลการศึกษาพบว่า กระบวนการสื่อสารเพื่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ส่วนคือ ผู้ส่งสาร สาร สื่อ และผู้รับสาร โดยอาศัยรูปแบบการสื่อสารทั้ง 2 รูปแบบคือ การสื่อสารภายในเครือข่ายและการสื่อสารระหว่างเครือข่ายส่วนประสิทธิภาพการรับรู้ข้อมูลของนักท่องเที่ยว (ปีนปีนัทธิ สัทธรรมนวงศ์, 2563)

3. แนวทางการพัฒนาการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีไหนต นา เล ตำบลท่าหิน อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาวิจัยได้ข้อมูลตรงกันว่า แนวทางการพัฒนาการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีไหนต นา เล ตำบลท่าหิน อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา พบว่าแนวทางการพัฒนาประกอบด้วย

3.1 แนวทางความคิด โดยมี 1) แนวทางที่จะพัฒนาศักยภาพบุคคลให้เป็นผู้ดำเนินการสื่อสารเพิ่มขึ้น สร้างคนรุ่นใหม่และปลุกต้นบทบาทสมาชิกกลุ่มให้มีความเป็นผู้นำมามากขึ้น และ 2) แนวทางการพัฒนาความคิดด้านการจัดการการสื่อสารให้เกิดกระบวนการที่เป็นระบบมากยิ่งขึ้น

3.2 แนวทางการพัฒนากระบวนการสื่อสารโดยแบ่งแนวทางการพัฒนาดังนี้ 1) แนวทางการพัฒนาผู้ส่งสารให้มีทักษะการสื่อสารที่ดีขึ้น และ 2) แนวทางการพัฒนารูปแบบสารให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้นให้เหมาะสมกับช่องทางต่าง ๆ 3) แนวทางการพัฒนาช่องทางสื่อสารมีแนวทางการพัฒนาเว็บไซต์ให้กลับมาใช้และนำเสนอผ่านช่องทางต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอซึ่งการศึกษาของ เณริศา ชัยศุภมวงคลลาภ ศึกษาเรื่อง รูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนตลาดน้ำยามเย็น อัมพวา ศึกษากระบวนการสื่อสารที่ใช้ในการจัดการท่องเที่ยวของสมาชิกชุมชนตลาดน้ำยามเย็น อัมพวา และเพื่อศึกษาบทบาทสำคัญของผู้นำชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนตลาดน้ำยามเย็นอัมพวาสนับสนุนการวิจัยถึงแนวทางการพัฒนา 1) รูปแบบการสื่อสารที่ใช้ในการจัดการการท่องเที่ยวมีการพัฒนาขึ้นตามระยะเวลาในการเปิดดำเนินการของตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา 2) การปรึกษาหารือเพื่อสร้างสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ ใช้วิธีการสื่อสารที่เน้นการจัดประชุม และการทำเวทีประชาคม 3) บริหารกิจกรรมการสื่อสารผ่าน”วิถีชีวิตจริง” โดยใช้การพูด การประชุมร่วมกับชาวบ้านในชุมชน และการสื่อสารผ่านสื่อมวลชน 4) บริหารกิจกรรมการสื่อสารผ่าน 5) สร้างระบบการสื่อสารครบวงจร ได้แก่การสื่อสารผ่านสื่อต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย 6) สื่อสารประเด็นเพื่อแก้ไขปัญหา เน้นรูปแบบการสื่อสาร และ 7) เสริมสร้างระบบการสื่อสาร เน้นการสื่อสารผ่านกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ต่าง ๆ (เณริศา ชัยศุภมวงคลลาภ, 2552)

สรุปและข้อเสนอแนะ

แนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีไหนต นา เล ตำบลท่าหิน จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวความคิดการสื่อสาร ประกอบด้วย 1.1) แนวคิดการสื่อสารในการพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง 1.2) แนวความคิดด้านการสื่อสารการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 1.3) แนวความคิดด้านการสื่อสารวิถีไหนต นา เล และ 1.4) แนวความคิดด้านการพัฒนาศักยภาพบุคคล 2) กระบวนการสื่อสารประกอบด้วย 2.1) ผู้ส่งสาร ประธานศูนย์ฯ สมาชิกศูนย์ ปราชญ์ ผู้นำท้องถิ่น สื่อมวลชนและนักท่องเที่ยว 2.2) สาร ในกระบวนการสื่อสารต้องผ่านกระบวนการวางแผน และออกแบบเนื้อหาสาร 2.3) ช่องทางการสื่อสารประกอบด้วย 2.3.1) สื่อดั้งเดิม ผ่าน สื่อบุคคล สื่อกิจกรรม สื่อนันทนาการ สื่อมวลชนและการสื่อสารผ่านเครือข่าย

การประชุม สัมมนา และ 2.3.2) สื่อใหม่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว 2.4) ผู้รับสารการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) จากผู้ส่งสาร และ 2.5) ผลการสื่อสาร ทำให้ชาวบ้าน สมาชิกและประธานศูนย์ฯสามารถสื่อสารได้ดีมากยิ่งขึ้น เกิดช่องทางการสื่อสารที่มากขึ้นนักท่องเที่ยวได้รับความรู้ ความสนุก ความประทับใจ 3) แนวทางการพัฒนาการสื่อสารประกอบด้วย 3.1) แนวทางที่จะพัฒนาศักยภาพบุคคลให้เป็นผู้นำการสื่อสาร 3.2) แนวทางการพัฒนากระบวนการสื่อสารการพัฒนาแบบสารให้มีความน่าสนใจและแนวทางการพัฒนาเว็บไซต์ให้กลับมาใช้นำเสนอผ่านช่องทางต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะต่อไปนี้ 1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ คือ ชุมชนหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องควรจัดทำระบบฐานข้อมูลการท่องเที่ยวในพื้นที่และจัดทำฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน เช่น ผู้ประกอบการท่องเที่ยวโดยชุมชน รายชื่อแหล่งท่องเที่ยว ข้อมูลสิ่งอำนวยความสะดวก ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์ชุมชนในช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย ให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยว องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนพร้อมข้อมูลการติดต่อที่สะดวกยิ่งขึ้น 2) ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ ดังนี้ 2.1) ต้องมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว มีการบรรจุแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนใกล้เคียง และมีการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว กับผู้ประกอบการที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อการแลกเปลี่ยนนักท่องเที่ยว เพื่อที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวไปพร้อม ๆ กัน และ 2.2) การส่งเสริมหลักสูตรการอบรมเรื่องการสื่อสาร การผลิตสื่อเพื่อการตลาด การเขียน รวมถึงการบริหารสื่อออนไลน์ในยุคดิจิทัล และ 3) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้ 3.1) ควรศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องทางด้านอื่นๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยว และเป็นปัจจัยที่มีการสื่อสารการท่องเที่ยว เพื่อให้ทราบถึง ความต้องการของนักท่องเที่ยว และนำผลที่ได้มาปรับปรุงการท่องเที่ยวให้ดียิ่งขึ้น 3.2) ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาสื่อใหม่และการประเมินการใช้สื่อใหม่เพื่อการพัฒนาการใช้สื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในการส่งเสริมการท่องเที่ยว และ 3.3) ควรทำการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยว เพื่อนำข้อมูลไปใช้ใน ปรับปรุงด้านการท่องเที่ยวชุมชนทำหัตถ์ให้มีคุณภาพ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความ ประทับใจ และกลับมาเที่ยวซ้ำ ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นชุมชนท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ณริศา ชัยศุภมงคลลาภ. (2552). รูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา. ใน วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตรพัฒนาการ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกณรงค์ ขวดแก้ว. (2549). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมบ้านสันทรายพัฒนา จังหวัด เชียงใหม่. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กรกฎ จำเนียร. (10 เมษายน 2566). แนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีไหนต นา เล ตำบลท่าหิน จังหวัดสงขลา. (อพิเชษฐ์ สุขแก้ว, ผู้สัมภาษณ์)
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2552). การดำเนินงานพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย จำกัด.
- จรงค์ อินทนต์. (2545). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาบ้านโป่งร้อน ตำบลใหม่พัฒนา อำเภอกะฉะ จังหวัดลำปาง. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชวน สังข์แก้ว. (7 พฤศจิกายน 2565). แนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีไหนต นา เล ตำบลท่าหิน จังหวัดสงขลา. (อพิเชษฐ์ สุขแก้ว, ผู้สัมภาษณ์)

- ณัฐนันท์ วงษ์ประเสริฐ. (2557). กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวงานประเพณีรับบัวของอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. ใน วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐนิชา ประสาทเขตวิทย์ และคณะ. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อความต่อเนื่องของวิสาหกิจชุมชนในตำบลห้วยสัก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. วารสารแก่นเกษตร, 47(ฉบับพิเศษ 1), 442-446.
- ธัญชนก ช่างเรือ. (2560). การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน:ชุมชนท่าพรุ-อ่าวท่าเลน จังหวัดกระบี่. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์และนวัตกรรม. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นภดล นพรัตน์. (2551). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเวียงใต้ อำเภอป่าฝาง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปกรณ จินาคำ. (2547). การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: กรณีศึกษาบ้านห้วยฮี้ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประยูร ศรีสุขใส. (7 พฤศจิกายน 2565). แนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีไหนด นา เล ตำบลท่าหิน จังหวัดสงขลา. (อพิเชษฐ์ สุขแก้ว, ผู้สัมภาษณ์)
- ปิ่นปิ่น สัทธรรมนวงศ์. (2563). การสื่อสารเพื่อจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษา: โครงการตลาดเก่าอ่างศิลา 133 ปี. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี.
- พูนทรัพย์ สุขแก้ว. (7 พฤศจิกายน 2565). แนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์การเรียนรู้วิถีไหนด นา เล ตำบลท่าหิน จังหวัดสงขลา. (อพิเชษฐ์ สุขแก้ว, ผู้สัมภาษณ์)
- มนตรี สดสม. (2541). กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยทางการจราจรในจังหวัดภูเก็ต. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรัชต์ มัธยมบุรุษ. (2567). รูปแบบการท่องเที่ยว. เรียกใช้เมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <https://tourismatbuu.wordpress.com>
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2559). ทฤษฎีการสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร: ระเบียบทอง.
- Bunyakit, B., et al. (2006). Kanchatkan Khwamru.Chak thritsadi su kanpatibat (Phim khrang thi sam) [Knowledge management...from theory to practice. (3rd ed.). Bangkok: ThailandProductivity Institute.
- Naimsanit, R. (2017). Krabusnkachatkan khwamruphumpanya thongthin [Knowledge management process in local wisdom]. Retrieved March 18, 2024, from <http://poompunya.com/index.php/km>.